

Briuselis, 2022 m. vasario 7 d.
(OR. fr)

5789/22

COMPET 63
IND 27
MI 86

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	<i>Pasirengimas 2022 m. vasario 24 d. Konkurencingumo tarybos posėdžiui</i> Judumo pramonės ekosistemos ateitis žaliosios pertvarkos kontekste <i>Politiniai debatai</i>

Rengiantis 2022 m. vasario 24 d. Konkurencingumo tarybos posėdyje įvyksiantiems politiniams debatams, delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės pranešimas „Judumo pramonės ekosistemos ateitis žaliosios pertvarkos kontekste“.

Konkurencingumo taryba, 2022 m. vasario 24 d.

Judumo pramonės ekosistemos ateitis žaliosios pertvarkos kontekste

2019 m. gruodžio 11 d. Europos Komisijos pirmininkės pristatytame Žaliajame kurse¹ nustatytas toks Europos Sąjungos (ES) tikslas: iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui. Laikantis 2015 m. Paryžiaus susitarimo, šis privalomas tikslas 2021 m. birželio mėn. buvo įtvirtintas Europos klimato teisės akte, taip pat jame buvo nustatytas ES plataus užmojo tarpinis tikslas – iki 2030 m. išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį sumažinti bent 55 %, palyginti su 1990 m. (anksčiau siekta sumažinti 40 %).

Atsižvelgiant į tai, 2021 m. liepos 14 d. Europos Komisijos pristatytame Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinyje² pateikta 13 pasiūlymų, kuriais siekiama atnaujinti ES teisės aktus ir įgyvendinti naujas iniciatyvas šiam didesniai klimato srities užmojiui pasiekti.

Siekiant šių tikslų bus tikimasi didelio judumo pramonės ekosistemos indėlio. 2019 m. transporto (įskaitant tarptautinį jūrų transportą ir aviaciją) sektoriui teko 32 % ES išmetamo ŠESD kiekio, palyginti su 24 % 2000 m.³ Kaip nustatyta Darnaus ir išmanaus judumo strategijoje, transporto sektorius iki 2050 m. turėtų 90 % sumažinti išmetamą teršalų kiekį, kad būtų atsižvelgta į Sąjungos klimato srities užmojus.

¹ COM(2019) 640 final

² COM(2021) 550 final

³ Europos aplinkos agentūra, <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>

1. 55 % tikslo priemonių rinkinys – priemonių, būtinų žaliajai Europos pramonės pertvarkai ir klimato apsaugai, plataus užmojo rinkinys

55 % tikslo priemonių rinkinyje išdėstytais pasiūlymais bus iš esmės pakeista judumo ekosistamai taikoma reglamentavimo sistema. Judumui poveikį turės pasiūlymas peržiūrėti nacionalinius pastangų pasidalijimo tikslus, taikomus sektoriams, kuriems netaikoma ATLPS, pasiūlymas išplėsti ATLPS taikymą kelių sektoriui, pasiūlymas dėl pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo (PADKM), iniciatyvos „ReFuelEU Aviation“ peržiūra, iniciatyva „FuelEU Maritime“, Alternatyviųjų degalų infrastruktūros direktyvos peržiūra, taip pat su energetikos sektoriumi susijusios peržiūros, pvz., Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos (RED II) peržiūra, nes dėl transporto pertvarkos ir elektrifikavimo didėja bendras energijos poreikis. Automobilių pramonės sektoriui taip pat poveikį daro Reglamento dėl naujų lengvųjų transporto priemonių išmetamo CO₂ kiekio peržiūra ir būsimi tekstai dėl išmetamų dujinių teršalų (Euro7) ir transporto priemonių duomenų.

Todėl, norint priimti ir įgyvendinti priemonių rinkinį, judumo pramonė turi paspartinti savo augimo modelio ir gamybos priemonių pertvarką ir remti savo darbuotojus. Slovėnijos pirmininkavimo laikotarpiu Taryba, be derybų dėl teisės aktų tekstų atitinkamuose sektoriuose, jau pradėjo darbą siekdama geriau nustatyti šio priemonių rinkinio poveikį pramonei. 2021 m. rugsėjo 29 d. Konkurencingumo tarybos posėdyje įvyko pirmieji politiniai debatai dėl priemonių rinkinio pramonės konkurencingumo požiūriu, atsižvelgdama į 2021 m. gegužės 5 d. Komisijos pristatytą Europos pramonės strategijos atnaujinimą. Be to, 2021 m. lapkričio 26 d. Konkurencingumo tarybos (moksliniai tyrimai) posėdyje įvyko debatai dėl mokslinių tyrimų ir inovacijų indėlio siekiant tarpsektorinių tikslų, įskaitant 55 % tikslo priemonių rinkinio tikslus transporto, pramonės, žemės naudojimo ir miškininkystės srityse. Galiausiai, Konkurencingumo ir augimo aukšto lygio darbo grupė pradėjo analizuoti priemonių rinkinio poveikį atitinkamiems pramonės sektoriams. Šiuose debatuose paaiškėjo, kad ES valstybės narės yra susirūpinusios dėl priemonių rinkinio poveikio pramonei, visų pirma judumo ekosistamai.

Be to, komunikate dėl Europos pramonės strategijos atnaujinimo⁴ dar kartą patvirtinta, kad visose ES politikos srityse svarbiausias prioritetas yra dvejopa – žaliaji ir skaitmeninė – pertvarka. Šioje strategijoje siūloma parengti 14 pramonės ekosistemų tvarios ir skaitmeninės pertvarkos veiksmų gaires – jas pristatė už vidaus rinką atsakingas Komisijos narys Thierry Bretonas. Šiuo tikslu Komisija Pramonės forume organizavo darbą, kad išsiaiškintų žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos trajektorijas, į kiekvieną ekosistemą įtraukdama visus suinteresuotuosius subjektus. 2022 m. sausio mėn. Komisija pradėjo bendrą judumo ekosistemos pertvarkos trajektorijos, kuri atliks svarbų vaidmenį įgyvendinant mūsų klimato srities užmojus, kūrimą.

2021 m. spalio 29 d. Komisija subūrė ekonomistus iš visų valstybių narių, kad išanalizuotų priemonių rinkinyje pateiktų pasiūlymų poveikį pramonei ir išsiaiškintų investicijų poreikius. Šis darbas galėtų būti toliau plėtojamas siekiant atlikti bandomųjų projektų tyrimus, dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais ir metodikomis, kad būtų pasiektas bendras supratimas apie pertvarkos poveikį pramonei, ir nustatyti verslo scenarijus bei veiksmų prioritetus.

⁴ COM(2021) 350 final

2. Judumo pramonės ekosistema – pagrindinių pertvarkos iššūkių šaltinis

Judumo ekosistema – itin svarbus ES pramonės sektorius – susidurs su daugybe iššūkių, kol galės pasinaudoti pertvarkos šiame sektoriuje teikiamais privalumais, t. y.: technologinis ir skaitmeninis prisitaikymas, vertės grandinių pritaikymas, svarbiausių medžiagų ir komponentų tiekimo šaltinių kontrolė, darbuotojų mokymas ir parama jiems, konkurencija naujuose rinkos segmentuose, susijusiuose su naujomis judumo rūšimis (autonomija, tvarus judumas ir t. t.). Automobilių sektoriuje Europos įmonės šiuo metu susiduria su tiekimo (visų pirma puslaidininkių) sutrikimais, o tai trukdo joms atsigauti, ir joms reikia iš esmės pertvarkyti savo gamybos priemones, nes įranga, kurios reikia šiluminiais varikliais varomų transporto priemonių gamybai, labai skiriasi nuo elektrinių transporto priemonių gamybai skirtos įrangos. Be to, klimato srities tikslų padidinimas daro poveikį ne tik gamintojams, bet ir subrangovams, pirminės įrangos gamintojams ir apskritai visoms MVĮ bei šios ekosistemos darbuotojams. Automobilių sektoriaus pertvarka daro poveikį maždaug 15 mln. darbo vietų Europoje. Kalbant apie darbuotojų mokymo iššūkius, „EIT InnoEnergy“ numato, kad, pavyzdžiui, elektros baterijų sektoriuje ES bus sukurta apie 3–4 mln. darbo vietų, iš kurių 800 000 atvejų reikės kartu surengti perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą.

Investicijų poreikiai, atsižvelgiant į būtinumą užtikrinti greitą pertvarką, yra didžiuliai. Remiantis Judumo ekosistemos pertvarkos veiksmų gairėmis, numatoma, kad papildomos investicijos, būtinos 2021–2030 m. laikotarpiu siekiant įgyvendinti Sąjungos klimato srities tikslus kelių transporto, riedmenų, laivų, orlaivių ir atsinaujinančiųjų išteklių bei mažo anglies dioksido pėdsako degalų infrastruktūros diegimo srityse, sudarys 130 mlrd. EUR per metus, palyginti su praėjusiu dešimtmečiu⁵. Dėl investicijų į infrastruktūros žaliąją ir skaitmeninę pertvarką poreikio susidarytu papildoma 100 mlrd. EUR per metus suma⁶. Atsižvelgiant į pertvarkos poveikį sektoriui, tikslinga nustatyti jo šiuo metu turimus investavimo svertus, siekiant įveikti šiuos iššūkius. Judumo ekosistemos pertvarkos veiksmų gairės sudaro sąlygas šiems svarstymams.

⁵ COM(2020) 562 final

⁶ SWD(2020) 98 final, remiantis su TEN-T susijusiais įverčiais ir EIB skaičiavimais.

Be to, kaip aptarta vasario 1 d. Lense įvykusiame neformaliame konkurencingumo ministrų posėdyje, tvari Europos pramonės pertvarka negalės būti įvykdyta, jei nebus užtikrintos naujoms žaliosioms technologijoms reikalingos žaliavos. EBPO prognozuoja, kad 2011–2060 m. mūsų žaliavų sunaudojimas padidės 110 % ir daugiausia poveikio tam turės tvarios ir skaitmeninės pertvarkos poreikiai: Pasaulio bankas, pavyzdžiui, numato, kad vien tik baterijose naudojamų metalų (kobalto, švino, ličio, mangano, nikelio ir kt.) paklausa padidės 1000 %, jei temperatūros kilimas bus apribotas iki 2 laipsnių.

Tačiau ES yra labai priklausoma nuo tų metalų tiekimo iš tam tikrų trečiųjų valstybių, todėl ji yra pažeidžiama: vien Kongo Demokratinėje Respublikoje pagaminama 60 % pasaulio kobalto produkcijos, o Kinijai tenka 98 % mūsų retųjų žemių metalų importo. Todėl itin svarbu užtikrinti stabilų šių žaliavų tiekimą: tuo tikslu ES turi išnagrinėti ir įgyvendinti daug įvairių veiksmų – visų pirma užtikrinti tiekimą iš išorės, plėtoti perdirbimą bei inovacijas ir skatinti pirminių žaliavų gamybą Europoje. Komisija aktyviai veikia šioje srityje, pavyzdžiui, 2020 m. rugsėjo mėn. paskelbė Žaliavų veiksmų planą ir įsteigė Europos žaliavų aljansą (EŽA); neseniai ji paskelbė apie bendrai EŽA ir Europos baterijų aljanso valdomą 400 mln. EUR fondą, kurio paskirtis – užtikrinti žaliavų, reikalingų elektrinių transporto priemonių baterijoms gaminti, tiekimą. Europos baterijų reglamentu, dėl kurio šiuo metu vyksta derybos Tarybos aplinkosaugos struktūrose, taip pat turi būti skatinamas tvaraus Europos pramonės sektoriaus, grindžiamo žiedinės ekonomikos principais, kūrimas siekiant sumažinti Europos priklausomybę nuo importo.

Tačiau šie iššūkiai neturi nustelbti galimybių, kurių suteiks šios pertvarkos, pavyzdžiui, susijusių su žiedine ekonomika ir žaliavomis, vandeniliu ar anglies dioksido neišskiriančio transporto rūšimis, nes tai padės kurti naujas darbo vietas naujuose sektoriuose, vadovaujantis baterijų perdirbimo pramonės, nulinio anglies dioksido orlaivių, tvarių degalų ar net vėjo energija varomų krovinių laivų sektorių sukūrimo pavyzdžiais. Judumo priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas turėtų atverti naujų verslo galimybių, nes Europos gamintojams suteiktų išskirtinumo, visų pirma eksporto srityje. Iš tiesų Europos pažanga teisėkūros srityje galėtų jiems suteikti galimybę remti partnerių priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą.

3. Europos svertai pramonei remti įgyvendinant žaliają pertvarką

Kad ši pertvarka, Europos pramonės istorijoje dėl savo masto ir užmojų neturinti precedento, būtų sėkminga, reikia įvykdyti keletą sąlygų, pavyzdžiui, susijusių su paskatomis ir pagrindinėmis sąlygomis, skirtomis Europos pramonės konkurencingumui vidaus rinkoje stiprinti, jos įgyvendinimui remti – ne tik didelių įmonių, bet ir MVĮ bei vidutinės kapitalizacijos įmonių visoje vertės grandinėje labai – ir technologiniams šios transformacijos iššūkiams įveikti.

Reglamentavimo nuspėjamumas ir stabilumas bus lemiamas veiksnys, kad pramonė galėtų priimti tinkamus investicinius sprendimus ilguoju laikotarpiu.

Esama Europos lygmens politinių svertų, kurie galėtų būti plėtojami siekiant geriau remti judumo ekosistemos pertvarką ir stiprinti Europos lyderystę užtikrinant ne tik elektrifikaciją, bet ir automatizavimą bei junglumą. Pramonės aljansai, bendroji programa „Europos horizontas“, Europos investicijų banko finansuojamos investicijos, Europos viešieji pirkimai, bendriems Europos interesams svarbūs projektai ir valstybių narių įnašai pertvarkai spartinti per investicijas, laikantis Europos valstybės pagalbos taisyklių, – visa tai yra priemonės, kurios turėtų sudaryti sąlygas visapusiškai išnaudoti Europos pramonės potencialą esant didelei tarptautinei konkurencijai. Europos ekonomikos gaivinimo plane, priemonėje „Next Generation EU“ ir 2021–2027 m. ES biudžete numatytos kaip niekad didelės investicijos į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas siekiant patenkinti pramonės poreikius. Daugiau kaip 40 % ekonomikos gaivinimo išlaidų yra susijusios su judumo ekosistema⁷. Be to, Europos Komisijos pasiūlymuose dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų numatyti pertvarkos rėmimo mechanizmai (ATLPS inovacijų ir modernizavimo fondai, pasiūlymas dėl Socialinio klimato fondo kartu su pasiūlymu išplėsti ATLPS). Taip pat reikės mokytį darbuotojus, ypač dirbančius MVĮ, ir kelti jų kvalifikaciją, kad jie galėtų pasinaudoti naujomis darbo galimybėmis, kurios bus sukurtos. Naujų vertės grandinių kūrimas labai priklausys nuo gebėjimo suteikti kvalifikuotą darbo jėgą šiai raidai remti ir užtikrinti Europos konkurencingumą – to savo veiksmais siekia Europos baterijų aljanso akademija. Galiausiai, mūsų įtakos standartizuojant naujas technologijas didinimas galėtų paskatinti inovacijas ir sudaryti palankesnes sąlygas patekti į rinkas.

⁷ https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027_en

Šių politinių debatų metu valstybių narių bus paprašyta atsakyti į šiuos tris klausimus:

- *Ar ėmėtės veiksmų siekdami apskaičiuoti investicijų poreikius, susijusius su pramonės pertvarka įgyvendinant Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinį? Ar galėtumėte pateikti konkrečių judumo sektorių, visų pirma automobilių pramonės sektoriaus, poreikių pavyzdžių?*
- *Be privačiųjų investicijų, reikalingų judumo pramonės ekosistemos žaliajai pertvarkai, kokių priemonių, jūsų nuomone, reikia siekiant palengvinti ir paspartinti šios pertvarkos raidą, visų pirma inovacijų, infrastruktūros ir mokymo srityse?*
- *Kokie svertai turėtų būti aktyvuoti pirmumo tvarka, siekiant stiprinti Europos judumo pramonės ekosistemos atsparumą ir konkurencingumą ateityje, visų pirma siekiant sudaryti sąlygas elektrinių ir autonominių transporto priemonių kūrimui ir užtikrinti prieigą prie svarbiausiųjų žaliavų?*
